

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารในผู้ป่วยใน โรงพยาบาลสระบุรี โดยรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (descriptive cross-sectional study) โดยกำหนดช่วงเวลาทำการวิจัยคือ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 และงานวิจัยนี้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการคณะจริยธรรมในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง ของ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลการวิจัยและจัดทำรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการดำเนินการวิจัย

1.1 ทบทวนและรวบรวมวรรณกรรม

ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาป้องกันและรักษาการเกิดแผลในทางเดินอาหารจากการใช้ NSAIDs และทำการประเมินความสัมพันธ์ของการใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารโดยใช้เกณฑ์ของ The Ad Hoc Committee on Practice Parameters of the American College of Gastroenterology ประเทศสหรัฐอเมริกา (Lanza, 1998) และรวบรวมเอกสารอ้างอิงรวมทั้งหลักฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักการและกฎเกณฑ์ของการใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหาร เพื่อนำเกณฑ์ดังกล่าวมาประเมินความสัมพันธ์ของการใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหาร

1.2 คัดเลือกโรงพยาบาลที่ดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาที่โรงพยาบาลสระบุรี จังหวัดสระบุรี เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลต้นสังกัดของผู้วิจัย โรงพยาบาลสระบุรี มีขนาด 680 เตียง มีแพทย์ประจำทั้งหมด 103 คน (ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2546) เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะสำรวจข้อมูลการใช้ยาตามดุลยพินิจของแพทย์เท่านั้น จึงไม่มีข้อตกลงหรือเกณฑ์กำหนดในการใช้ยาร่วมกับแพทย์

ล่วงหน้า หากแต่จะนำข้อมูลไปประเมินความสมเหตุสมผลตามเกณฑ์การใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารจากการใช้ NSAIDs โดยจะทำการเก็บข้อมูลในหอผู้ป่วยจำนวน 29 หอ

1.3 จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1.3.1 แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลผู้ป่วยในที่ได้รับยาในกลุ่ม NSAIDs โรงพยาบาลสระบุรีซึ่งประกอบไปด้วย (ภาคผนวก ค)

- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ประวัติโรคประจำตัว
- ข้อมูลการใช้ยาของผู้ป่วยประกอบไปด้วย ประวัติการแพ้ยา ประวัติยาที่ใช้ประจำตัวในขณะที่เข้ามารับการรักษา
- อาการสำคัญของผู้ป่วยที่มาโรงพยาบาล
- ผลการตรวจวินิจฉัย
- การบำบัดรักษาผู้ป่วย
- บันทึกข้อมูลการใช้ยาในกลุ่ม NSAIDs และการได้รับยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารชนิดรับประทาน รวมถึงยาที่มีอันตรกิริยากับ NSAIDs หรือยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหาร โดยบันทึกชนิดของยา ขนาดและวิธีการใช้ยา

1.3.2 แนวทางการศึกษาความสมเหตุสมผลของการสั่งใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารร่วมกับ NSAIDs ตามเกณฑ์ของ The Ad Hoc Committee on Practice Parameters of the American College of Gastroenterology ประเทศสหรัฐอเมริกา (Lanza, 1998)

1.4 กลุ่มตัวอย่างและขนาดของตัวอย่าง

1.4.1 ตัวอย่างประชากรที่จะทำการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นผู้ป่วยในทั้งหมดที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสระบุรี ในช่วงเวลาดังตั้ง 1 กรกฎาคม 2546 ถึง 31 ธันวาคม 2546 โดยเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยทุกรายที่มีการสั่งใช้ยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตอรอยด์ (NSAIDs)

1.4.2 เกณฑ์การคัดตัวอย่างประชากรเข้าร่วมการวิจัย

1. ผู้ป่วยทุกรายที่แพทย์สั่งใช้ยาในกลุ่ม NSAIDs ชนิดรับประทานทุกชนิดที่มีในโรงพยาบาลสระบุรี ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา
2. มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

3. เข้ารักษาตัวในหอผู้ป่วยมากกว่า 24 ชั่วโมง

1.4.3 เกณฑ์การคัดตัวอย่างประชากรออกจากการวิจัย

1. ผู้ป่วยที่ได้รับยาในกลุ่ม NSAIDs ก่อนเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วย
2. ผู้ป่วยที่ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติโรคประจำตัวและปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

- 2.1 สํารวจหากกลุ่มตัวอย่างจากข้อมูลการสั่งยาในกลุ่ม NSAIDs ชนิดรับประทานทุกชนิด จากข้อมูลการสั่งใช้ยาของแพทย์ในแต่ละวัน
- 2.2 ทำการสัมภาษณ์เพื่อบันทึกข้อมูลผู้ป่วยตามข้อ 1.3.1
- 2.3 ติดตามผลการตรวจวินิจฉัย การบำบัดรักษาด้วยยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับยา ป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารร่วมกับ NSAIDs ของผู้ป่วยแต่ละรายทุกๆ วัน ตลอดระยะเวลาที่ผู้ป่วยพักรักษาอยู่ในโรงพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผลการวิจัย และจัดทำรายงานการวิจัย

- 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยแสดงผลในรูปสถิติเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วย
- 3.2 ประเมินปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยตามเกณฑ์ของ The Ad Hoc Committee on Practice Parameters of the American College of Gastroenterology ประเทศสหรัฐอเมริกา (Lanza, 1998) คือ
  - ผู้ป่วยเคยมีประวัติการมีความผิดปกติของทางเดินอาหาร คือ เป็นแผลในทางเดินอาหาร หรือมีเลือดออกในทางเดินอาหาร
  - ผู้ป่วยมีอายุมากกว่า 60 ปี
  - ผู้ป่วยได้รับ NSAIDs ในขนาดสูง
  - ผู้ป่วยได้รับ NSAIDs ร่วมกับยาในกลุ่ม corticosteroid
  - ผู้ป่วยได้รับ NSAIDs ร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant
- 3.3 รวบรวมข้อมูลการใช้ยาในกลุ่ม NSAIDs และการได้รับยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารชนิดรับประทานร่วมกับ NSAIDs ของผู้ป่วย โดยบันทึกชนิดของยา

ข้อบ่งชี้ ขนาดและวิธีการใช้ยา ระยะเวลาที่ใช้ยา ประเมินชนิดและขนาดของยาที่สามารถป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยาอื่นๆที่ใช้ร่วมด้วยในการรักษา อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา และ อันตรกิริยาระหว่างยา

3.4 ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) และ โปรแกรม Microsoft Excel

3.5 แสดงผลการวิจัยในเชิงพรรณนาในรูปของจำนวนและร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูล นำผลการวิจัยที่ได้มาพิจารณาความสมเหตุสมผลในการใช้ยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารร่วมกับ NSAIDs โดยในการศึกษานี้กำหนดไว้ว่าผู้ที่ได้รับยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารร่วมกับ NSAIDs อย่างสมเหตุสมผล คือ ผู้ป่วยที่ได้รับยาในกลุ่ม non-selective NSAIDs หรือ COX-2 inhibitors ร่วมกับ aspirin ขนาดต่ำทุกรายที่มีปัจจัยเสี่ยงตามเกณฑ์ของ The Ad Hoc Committee on Practice Parameters of the American College of Gastroenterology (ข้อ 3.2) และได้รับยาป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหารทั้งชนิดและขนาดที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการเกิดแผลในทางเดินอาหาร คือ omeprazole 20 มิลลิกรัมวันละ 1 ครั้ง หรือ lansoprazole 30 มิลลิกรัมวันละ 1 ครั้ง (โรงพยาบาลสระบุรีมียา lansoprazole 30 มิลลิกรัม เพียงขนาดเดียว)

3.6 อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย